

Quickscan naar effecten van een seizoensgebonden peil in het Markermeer en IJsselmeer

Waarom een 'seizoensgebonden' peil?

Vanuit zowel zoetwatervoorziening als het versterken van natuurwaarden bestaat de wens voor grotere variaties in waterpeilen op het IJsselmeer en het Markermeer. Hoger opzetten en/of verder uitzakken vergroot de hoeveelheid zoetwater die in de zomer geleverd kan worden. De ecologische winst treedt op doordat periodieke overstroming veroudering van vegetatie tegengaat en droogval productieve pioniers tot kieming aanzet. De verhoogde voorjaarspiek levert paaigronden en kraamkamers voor vis. Voor het Markermeer en IJmeer komt dat maximaal tot uiting na realisatie van grootschalige land-waterzones.

Hoewel zoetwatervoorziening en ecologie beide vragen om een flexibeler peilverloop, zal het optimale peilverloop voor beide doeleinden verschillen. Voor zoetwatervoorziening is het van belang om het peil een groot deel van de zomer hoog te houden, voor eventuele watervragen aan het einde van de zomer. Voor ecologie is het juist van belang dat na de voorjaarspiek het waterpeil weer daalt. Aan deze peilvariaties wordt gerefereerd met de term seizoensgebonden peil.

Het wijzigen van peilen heeft verstrekkende gevolgen. Het gehele watersysteem van het IJsselmeergebied - inclusief de achterlanden - is met elkaar verbonden en ingeregeld op de huidige situatie met streefpeilen om de aan- en afvoer van water zo goed mogelijk te laten verlopen. Lagere peilen in de zomer kunnen bijvoorbeeld effect hebben op de regionale watervoorziening, dijkstabiliteit, scheepvaart, gebruiksmogelijkheden van havens. Hoge peilen in het voorjaar kunnen gevolgen hebben voor de veiligheid, kwel naar de regio en het uitslaan van water vanuit de regio.

Wat is het doel van de quickscan?

In de afgelopen jaren hebben al verscheidene studies plaatsgevonden naar het seizoensgebonden peil. Op dit moment bestaat behoefte aan een duidelijk overzicht van wat al bekend en onderzocht is en welke vragen nog beantwoord moeten worden. In de quickscan wordt zo'n overzicht gemaakt op basis van eerdere studies en gesprekken met experts en betrokkenen. Het doel is objectieve informatie te verzamelen over wensen en problemen ten aanzien van een grotere variatie in het peilverloop. De quickscan doet geen uitspraken over een gewenst peilverloop.

Randvoorwaarde vanuit veiligheid

Het uitgangspunt voor het seizoensgebonden peil is dat geen dijkverhogingen hoeven te worden uitgevoerd. De maatgevende waterstanden treden op in de winter en de dijkhoogten zijn daarop gebaseerd. Omdat in de zomer minder stormen optreden en de afvoer lager is, bestaat een marge waarbinnen het peil hoger opgezet kan worden.

Peil wensen vanuit zoetwatervoorziening en natuur

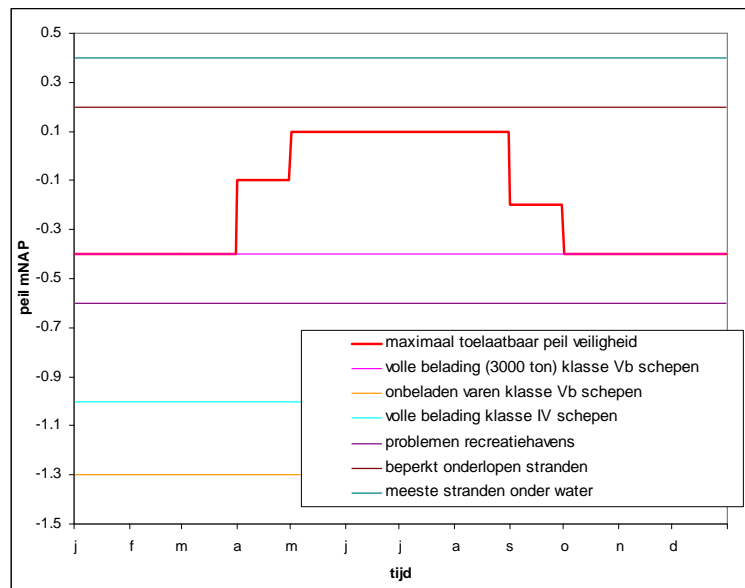
Natuur vraagt om grotere variaties in peil om met name rietoevers beter te laten ontwikkelen. Dit is vooral zinvol wanneer de oevers flauwe hellingen hebben, zodat een groot deel van de oever overstromt en weer droogvalt. De voorgestelde vooroevers en het oermoeras bieden hiervoor mogelijkheden.

Voor het veiligstellen van de *zoetwatervoorziening* is het logisch het peil het hele groeiseizoen zo hoog mogelijk te houden. De belangrijkste vraag om te beantwoorden is hoe hoog het peil in welke maand moet zijn en vanaf wanneer uitzakken mag plaatsvinden zonder de zoetwatervoorziening in gevaar te brengen.

Randvoorwaarden en knelpunten bij peilverandering

Het inventariseren van knelpunten is nog niet afgerond. Een start is gemaakt met het analyseren van de effecten op de volgende systeemkenmerken en gebruiksfuncties:

- Grondwater
- Waterkwaliteit
- Scheepvaart
- Recreatie
- Cultuurhistorische waarden
- Binnendijkswaterbeheer
- Buitendijks wonen en industrie
- Cultuurhistorische waarden
- Aardkundige waarden
- Zandwinning
- Visserij

Figuur 1. Een aantal grenswaarden voor gebruiksfuncties

Een aantal grenswaarden zijn opgenomen in figuur 1. Hieruit kan bijvoorbeeld worden afgeleid dat de problemen voor klasse Vb geleidelijk aan toenemen vanaf -0,4 m, waar nog met volle belading gevaren kan worden, tot aan -1,3 m waaronder deze scheepvaartklasse ook onbeladen niet langer kan varen.

Vervolg & contact

De quickscan beoogt een zo volledig mogelijke inventarisatie te zijn van de relevante vragen met betrekking tot het seizoensgebonden peil en de effecten daarvan, de beschikbare kennis voor het beantwoorden van deze vragen en mogelijkheden om met aanvullend onderzoek de vragen te beantwoorden.

Een conceptrapport van de quickscan zal half maart beschikbaar zijn. De quickscan vormt input voor een plan van aanpak voor aanvullend onderzoek om de effecten van een seizoensgebonden peil verder te kwantificeren.

Voor meer informatie:

- IJsbrand Zwart, provincie Flevoland - ijsbrand.zwart@flevoland.nl
- Karen Meijer, Deltares - karen.meijer@deltares.nl